

Міністерство освіти і науки України
Вищий навчальний заклад «Відкритий міжнародний
університет розвитку людини «Україна»
Полтавський інститут економіки і права

СОЦІАЛЬНА РОБОТА В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ: ТЕНДЕНЦІЇ, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали
*IV Всеукраїнської
науково-практичної конференції*

м. Полтава, 28 лютого 2020 року

Полтава 2020

УДК : 351.84 : 316.3 (063)

С 69

Друкується за ухвалою вченої ради
Полтавського інституту економіки і права
ВНЗ «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»
(протокол № 7 від 24.02.2020 р.)

Редакційна колегія:

Мякушко Надія Семенівна – доктор філософії, кандидат політичних наук, доцент кафедри соціальної роботи, директор Полтавського інституту економіки і права ВНЗ «ВМУРОЛ» «Україна»;

Бацман Ольга Сергіївна – завідувач, доцент кафедри соціальної роботи Полтавського інституту економіки і права ВНЗ «ВМУРОЛ» «Україна»;

Бреусенко-Кузнецов Олександр Анатолійович, доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри історії і теорії психоаналізу Міжнародного інституту глибинної психології;

Заїка Віталій Миколайович – кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної роботи Полтавського інституту економіки і права ВНЗ «ВМУРОЛ» «Україна»;

Басенко Руслан Олександрович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи Полтавського інституту економіки і права ВНЗ «ВМУРОЛ» «Україна».

С 69 Соціальна робота в сучасному суспільстві: тенденції, виклики, перспективи: матеріали IV Всеукраїнської наук.-практ. конф. м. Полтава, 28 лютого 2020 р. – Полтава : Полтавський інститут економіки і права Університету «Україна», 2020. – 128 с.

Видання розраховане на науковців, аспірантів, викладачів, студентів

УДК : 351.84 : 316.3 (063)

©Колектив авторів, 2020
©Полтавський інститут економіки і права, 2020

разноуровневостью, которую можно вычленять *продольно* (вдоль линии жизни):

- уровень жизненного пути учёного (ключевые события его личной истории);

- уровень его творческого пути (содержащий научные идеи, концепции, теории, отдельные исследования, сопутствующие опыты в других сферах культуры – в философии, религии, искусстве, в практической сфере как таковой).

- уровни разных социальных, культурных контекстов, обусловивших тот или иной отклик на научную продукцию.

А можно и *поперечно*, ведь и субъектный уровень истории психоанализа, в свою очередь, включает свои микроуровни, коль скоро каждое конкретное исследование, каждое событие жизни психоаналитика можно развернуть в отдельную историю.

Выводы. Уровни истории психоанализа выделяются в эпистемической, социальной, индивидуально-биографической логике, а также важны микроуровни внутри конкретных исследований и жизненных событий.

Кікінежді Оксана Михайлівна,

доктор психологічних наук, професор,

завідувач-професор кафедри психології, директорка Науково-дослідного

центру з проблем гендерної освіти та виховання учнівської та

студентської молоді НАПН України Тернопільського національного

педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Сампара Оксана Володимирівна,

магістрантка Львівського регіонального інституту державного управління

Національної академії державного управління при Президентові України

ШЛЯХИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ГЕНДЕРНОЧУТЛИВОГО ПІДХОДУ В УНІВЕРСИТЕТСЬКЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Вступ. Актуальною проблемою теорії та практики соціальної роботи є знаходження дієвих механізмів імплементації гендерночутливого підходу у у заклади вищої освіти, бо саме на педагога, психолога, соціального працівника покладена головна місія розвитку ідеології рівних прав і можливостей статей.

Система вищої освіти є важливим агентом гендерної соціалізації молодих людей, яка може будуватись на принципах рівноправ'я або нерівності статей. Відповідно до нормативно-правової бази вищої освіти, у ЗВО де-юре існують мінімальні прояви гендерної нерівності, проте де-факто має місце гендерна асиметрія. Актуальність проблеми визначається також дефіцитом реальних ініціатив, нестачею практичних інструментів, нечутливістю політики адміністрації вузу до гендерних проблем [1].

Викликами часу постає необхідність узагальнення набутого досвіду та створення й апробації інноваційної системи гендерної просвіти працівників соціальної сфери, викладачів вищої школи, які опікуються підготовкою майбутніх соціальних працівників, що і зумовило мету статті - виявити ефективні шляхи імплементації гендерно-чутливого підходу в університетське середовище.

Результати дослідження. Пошук дієвих механізмів створення гендерночутливого вузу дав змогу окреслити наступні напрями діяльності ЗВО у запровадженні гендерно-чутливого підходу: розроблення нових та оновлення попередніх гендерних курсів, упровадження гендерних модулів у різні навчальні дисципліни у ВНЗ; розуміння студентством та викладачами змісту основних гендерних категорій; реалізація принципів гендерної рівності до організації навчально-виховного процесу; набуття студентами навичок проведення гендерного аналізу; вміння розв'язувати проблеми навчання й виховання з позиції егалітарного підходу; формування егалітарної свідомості майбутніх соціальних працівників шляхом поширення системи гендерних знань та реконструкції статевих стереотипів; сприяння егалітарному самовизначенню молоді на засадах рівноправ'я, розвиток гендерної чутливості та толерантності попри статеві стереотипи та упередження.

У структурі гендерночутливого середовища було розглянуто такі компоненти: *просторово-предметний* (розташування закладу, інтер'єр та екстер'єр; наявність відпочинкових зон, фон, на основі якого розгортаються стосунки всіх учасників навчально-виховного процесу); *психодидактичний* – змістова сфера (навчальні програми і плани, підручники, посібники, форми, методи навчання і виховання, які обумовлені психологічними цілями побудови освітнього процесу); *соціальний* – суб'єкти освітнього процесу (професорсько-викладацький склад, студенти/студентки) та стиль взаємостосунків між ними [2].

Інституалізація гендерно-чутливого підходу у навчально-виховний процес ЗВО здійснювалася за трьома напрямками: 1) корекційно-розвивальна робота з дітьми та юнацтвом з метою розвитку егалітарної взаємодії; 2) гендерна просвіта педагогів, психологів і батьків як основних агентів гендерної соціалізації особистості у період її дорослішання; 3) гендерна освіченість студентської молоді (діяльність школи гендерної рівності, гендерного освітнього центру) на основі розроблених положень особистісно-егалітарного підходу. У процесі дослідження з'ясовані психолого-педагогічні умови розвитку егалітарних орієнтацій та активізації паритетних стосунків в студентській молоді: організація діяльності особистості на засадах рівноправ'я статей, спрямування на андрогінність та асертивність поведінки, апробовані інтерактивні технології взаємодії викладачів і студентства, експериментальне моделювання, особистісна орієнтація, партнерство та корекція міжстатевих взаємин на основі суб'єкт-суб'єктного підходу [3].

Як засвідчив досвід діяльності Науково-дослідного Центру НАПНУ – ТНПУ імені Володимира Гнатюка з проблем гендерної освіти та виховання молоді, гендерні компетенції як ключові життєві у контексті егалітарної освітньої парадигми розвивають в особистості потребу і здатність до самопізнання і самовдосконалення, уміння будувати партнерські стосунки, бути конкурентоспроможною на ринку праці, утверджувати в приватному і соціальному житті демократичні засади.

Висновки. Ефективні шляхи імплементації гендерно-чутливого підходу в університетське середовище стосуються набуття майбутніми соціальними працівниками гендерних компетенцій в процесі викладання гендерних курсів, активізація суб'єктності та конкурентоспроможності студентської молоді обох статей, розробки та впровадження гендерно-освітніх технологій в діяльності гендерно-освітніх центрів та школи гендерної рівності як школи волонтерства, проведення гендерного мейнстримінгу та аудиту як інноваційних інструментів реалізації соціально-важливих проєктів у територіальній громаді, що є важливим чинником апробації європейської моделі паритетної демократії до національних реалій.

Перспективи подальших досліджень стосуються пошуку дієвих механізмів соціального партнерства у триаді «освітній заклад-родина-громада».

Список використаних джерел:

1. Гендерночутливий підхід у роботі з вразливими верствами населення у соціально-правовій сфері: навч.-метод. посіб./ Упоряд. Анголенко В.В., Белолепцева О.В., Грошова О.В. та інші. за заг. ред. Т.В.Отрошко. Х.: ХГПА. 2017. 78 с.
2. Кравець В. П., Кікінежди О. М., Шульга І. М. До проблеми гуманізації освітньо-виховного простору сучасної української школи. *Освітологія*. 2018. № 7. С. 15–21.
3. Kikinezhdі O.M., Rozhanska V.O., Sampara O. V. Leading the way to parity democracy : gender audit as an innovation in the high school // International scientific and practical conference «Pedagogy in EU countries and Ukraine at the modern stage» : Conference proceedings. December 21–22, 2018. Baia Mare : Izdevnieciba «Baltija Publishing».P.170-174